

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Транспортний факультет
Кафедра автомобільного транспорту

СИЛАБУС
Вивчення дисципліни
«Основи економіки транспорту»

Галузь знань: 27 Транспорт
Спеціальність: 275 Транспортні технології (на автомобільному транспорті)
Освітньо-професійна програма: 275 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»

Мова викладання: українська

Викладач дисципліни: Максимова Олена Сергіївна – доцент кафедри автомобільного транспорту, кандидат економічних наук.

E-mail: max_len_ser@knu.edu.ua

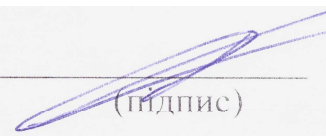
Контактний телефон: (+38) 097 738 71 23

Кафедра автомобільного транспорту знаходиться у корпусі № 4 КНУ (Кривий Ріг, вул. Пушкіна, 44), ауд. 1-3.

Завідувач кафедри: Монастирський Юрій Анатолійович, доктор технічних наук, професор.

Робочий телефон: (+38) 056 409 7841 (каф. АТ)

Зміст погоджено з гарантом ОПП (ОНП)

Сістук В.О.
(підпис)
« 10 » березня 2020 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни			
		Денна	Заочна	Денна	Заочна
Кількість кредитів 5	Галузь знань: 27 – Транспорт Спеціальність: 275 Транспортні технології (на автомобільному транспорті)	Денна	Заочна	Денна	Заочна
		<i>Рік підготовки</i>			
Модуль -2	Транспортні технології (на автомобільному транспорті)	3 -й	3 -й	2 -й	2 -й
Змістових модулів - 2		<i>Семестр</i>			
Загальна кількість годин - 150	Ступінь вищої освіти - бакалавр	5-й	5-й	3 -й	3 -й
Тижневих годин для денної форми навчання: - аудиторних – 4 - самостійна робота студента - 5		<i>Лекції</i>			
	Ступінь вищої освіти - бакалавр	32 год.	4 год.	32 год.	4 год.
		<i>Практичні</i>			
		32 год.	8 год.	32 год.	8 год.
		<i>Самостійна робота</i>			
		86 год.	138 год.	86 год.	138 год.
		Вид контролю: <i>екзамен</i>			

Примітка.

Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної роботи становить:

- Для денної / (денної прискореної) форми навчання – 42,6%/57,4%
- Для заочної / (заочної прискореної) форми навчання – 8%/92%

2. Місце дисципліни в структурі освітньо-професійної програми

Ринкові умови господарювання обумовлюють необхідність поглибленого вивчення і всебічного удосконалення економічної діяльності усіх галузей економіки. Особлива увага приділяється підприємству. Сукупність економічних проблем, які виникають у процесі динамічного функціонування підприємств повинні вирішувати спеціалісти, які здобули високий рівень знань та мають відповідну підготовку. «Основи економіки транспорту» як фундаментальна дисципліна входить до навчальних програм підготовки фахівців всіх спеціальностей.

Меті дисципліни: надання майбутнім спеціалістам знань з основних розділів економіки, підготує студентів до самостійного прийняття економічних рішень у відповідності до галузі на рівні сучасних вимог і досягнень науково-технічного прогресу. Ознайомити з особливостями діяльності транспортного підприємства його ресурсним забезпеченням, технічною базою, організацією і плануванням виробництва; вивчити результати та ефективність виробництва.

Завданнями дисципліни є визначення методів та способів раціонального використання ресурсів, що є в наявності на підприємстві.

Пререквізити: знання, які студент отримав при вивченні комп'ютера на рівні користувача, володіння державною мовою. Вивчення курсу неможливе без базових знань, здобутих у вигляді компетентностей, отриманих при вивченні дисциплін «Вища математика», «Теорія ймовірності та математична статистика», «Транспортні засоби», «Сучасні інформаційні технології на транспорті».

Постреквізити: засвоєний здобувачами матеріал в результаті вивчення дисциплін «Логістика», «Маркетингова діяльність автотранспортного підприємства «Транспортне право» та інші дисципліни.

3. Перелік планових результатів навчання, співвіднесених із плановими результатами освітньо-професійної програми

Завданнями дисципліни є:

- вивчення майбутніми фахівцями основ економічної теорії та форм її проявлення в конкретному господарюванні;
- вивчення взаємодії всіх видів ресурсів підприємства та підготовка і прийняття майбутніми фахівцями управлінських рішень з економіки;
- одержання сукупності теоретичних та практичних знань з метою проведення аналізу і узагальнювання результатів виробничо-господарської та комерційно-фінансової діяльності підприємства;
- вивчення економічного механізму функціонування підприємства в умовах ринкової економіки.

Дисципліна спрямована на формування компетентностей:

ФК 9 . Здатність оцінювати експлуатаційні, техніко-економічні, технологічні, правові, соціальні, та екологічні складові організації перевезень.

та отримання таких результатів навчання:

ФРН 9. Пояснювати експлуатаційну, техніко-економічну, технологічну, правову, соціальну та екологічну ефективність організації перевезень (РН-19).

У результаті вивчення дисципліни здобувач повинен знати:

- правові основи функціонування підприємства в ринковому середовищі;
- вплив зовнішнього середовища на ефективність діяльності підприємства і можливості коригування впливу;

- основи управління підприємством;
- методичку оцінки ефективності використання матеріальних і нематеріальних ресурсів та активів підприємства і напрямки підвищення ефективності їх використання;
- методи оцінки ефективності виробничих інвестицій та інноваційних процесів;
- склад витрат підприємства та напрямки їх зниження;
- концепцію цінотворення та діючу систему цінотворення в машинобудівній галузі;
- методи оцінки результатів діяльності автотранспортного підприємства;
- напрямки використання прибутку підприємства.

вміти:

- визначити поведінку підприємства як суб'єкта господарювання;
- здійснювати розрахунки необхідної чисельності персоналу та оцінювати продуктивність його праці;
- визначити виробничу потужність підприємства та рівень її використання;
- визначити рівень використання основних виробничих засобів, оборотних коштів та нематеріальних ресурсів;
- здійснити техніко-економічні обґрунтування необхідності виробничих інвестицій та інноваційних процесів.

4. Тематичний план дисципліни

Змістовий модуль 1. «Ресурси підприємства»

Тема 1. «Підприємство, як суб'єкт господарювання»

Поняття підприємства як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Місія і множинні цілі підприємства. Головні напрями діяльності підприємства (маркетингова, інноваційна, виробнича, економічна та соціальна діяльність). Практичне значення класифікації підприємств.

Юридичні акти, що слугують законодавчою базою функціонування підприємства (організація). Господарський кодекс України: основні засади господарської діяльності; суб'єкти господарювання; майнова основа господарювання; господарські зобов'язання; відповідальність за порушення у сфері господарювання.

Види та організаційні форми підприємств: залежно від форм власності (приватні, колективні, комунальні, державні); залежно від способу утворення та формування статутного фонду (унітарні, корпоративні); залежно від кількості працюючих та обсягу валового доходу від реалізації продукції (малі, середні, великі). Особливості господарської діяльності державних, комерційних, унітарних та казенних підприємств.

Формування ресурсів підприємства за рахунок власних та позикових коштів та їх вплив на виробничо-господарську діяльність підприємства.

Тема 2. «Основні засоби автотранспортного підприємства»

Класифікація основних засобів за податковим обліком та основних засобів за бухгалтерським обліком. Поділ основних засобів на виробничі і невиробничі, активні і пасивні. Технологічна структура основних засобів, чинники і тенденції її динаміки на виробничих підприємствах.

Планування основних засобів у натуральному і грошовому виразі. Методи грошової оцінки основних засобів (за первісною, відновною, залишковою, ліквідаційною, балансовою, справедливою та середньорічною вартістю). Періодична індексація основних засобів.

Фізичне (матеріальне) та економічне спрацювання основних засобів. Види фізичного спрацювання та техніко-економічного старіння засобів праці та застосовувані форми їх усунення. Амортизація основних засобів.

Просте відтворення основних засобів. Характеристика ремонту, модернізації і заміни діючих засобів праці та економічна оцінка доцільності витрат на їх періодичне здійснення. Розширене відтворення основних засобів (технічне переозброєння і реконструкція, розширення діючого підприємства, нове будівництво виробничих та інфраструктурних об'єктів). Економічне і соціальне значення підвищення ефективності відтворення та використання основних засобів підприємства. Джерела відтворення основних засобів.

Економічне і соціальне значення підвищення ефективності відтворення та використання основних засобів підприємства. Система узагальнюючих (фондовіддача, фондомісткість, фондоозброєність, рентабельність основних фондів) та часткових показників (коефіцієнт екстенсивності, інтенсивності, інтегральний коефіцієнт використання основних засобів, коефіцієнт змінності) ефективності використання, фізичного стану (коефіцієнт спрацювання та придатності) та руху основних засобів (коефіцієнт оновлення, вибуття та приросту).

Тема 3. «Оборотні засоби автотранспортного підприємства»

Обслуговування оборотними коштами сфер автотранспортного підприємства. Функціональна та елементна структура оборотних коштів. Елементний склад оборотних фондів, характеристика виробничих запасів, напівфабрикатів власного виготовлення, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів. Складові елементи оборотних фондів (виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів), та фондів обігу (готова продукція на складі, товари, грошові кошти та дебіторська заборгованість).

Основні джерела формування оборотних засобів за рахунок власних та запозичених джерел формування оборотних активів підприємства.

Нормовані оборотні кошти. Методи розрахунку нормативів оборотних коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого розрахунку). Обчислення нормативів оборотних коштів у виробничих запасах, незавершеному виробництві, витратах майбутніх періодів, залишках готової продукції. Визначення загального нормативу оборотних коштів для підприємства.

Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту в днях, рентабельність; методика їх обчислення.

Тема 4. «Нематеріальні ресурси підприємства»

Поняття і види нематеріальних ресурсів та активів підприємства, їхній вплив на конкурентоспроможність його продукції на ринку. Характеристика об'єктів промислової власності: винаходів, промислових зразків, корисних моделей, товарних знаків і знаків обслуговування. Інформація як особливий суспільний ресурс. Сучасні інформаційні технології і програмні продукти.

Права (патенти на право виключного користування об'єктами промислової власності, авторське право, право на користування іншими нематеріальними ресурсами у формі ліцензії тощо). Інші нематеріальні ресурси (ноу-хау, раціоналізаторські пропозиції, найменування місця походження товару, гудвіл фірми).

Методи оцінки нематеріальних активів та порядок визначення норм амортизації нематеріальних активів.

Тема 5. «Персонал автотранспортного підприємства та мотивація праці»

Визначення поняття персоналу підприємства. Розподіл персоналу підприємства за категоріями (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями, спеціальностями і кваліфікацією. Виокремлення і характеристика робітників за рівнем кваліфікації.

Особливості структури персоналу підприємств та організацій різних типів, розмірів і форм власності. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих галузях та сферах діяльності.

Управління персоналом. Основні етапи процесу управління персоналом. Планування персоналу. Оцінка наявних на підприємстві трудових ресурсів. Явочна, облікова чисельність робітників. Плановий баланс робочого часу одного середньооблікового робітника на рік. Фонди робочого часу.

Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств. Визначення чисельності працівників управління, спеціалістів і службовців для підприємств різних розмірів, форм власності та сфер діяльності.

Продуктивність праці як економічна категорія. Різноманітність підходів до визначення та можливі методи розрахунку продуктивності праці на

підприємствах виробничої сфери. Показники рівня продуктивності праці. Натуральний і умовно–натуральний методи вимірювання продуктивності праці, їх переваги і недоліки.

Методи прогнозування рівня продуктивності персоналу на підприємстві. Динаміка і резерви підвищення продуктивності праці на підприємствах різних галузей економіки України за сучасних умов господарювання.

Тема 6. «Оплата праці на автотранспортному підприємстві»

Поняття оплати праці. Основна заробітна плата і додаткова оплата праці; номінальна і реальна. Основні функції заробітної плати (відтворювальна, стимулююча, регулююча, соціальна) та їх реалізація.

Права засновників щодо вибору форм і систем оплати праці. Сучасні тенденції у застосуванні форм заробітної плати. Тарифно-посадова система (тарифно-кваліфікаційні довідники; кваліфікаційні довідники посад керівників, спеціалістів і службовців; тарифні сітки; схеми посадових окладів або єдина тарифна сітка). Форми оплати праці: погодинна і відрядна. Основні системи оплати праці: відрядної – пряма відрядна, непряма відрядна, відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна, акордна; погодинної – проста погодинна, погодинно-преміальна, за посадовими окладами

Поняття системи мотивації праці. Концептуальні характеристики багатофакторних моделей мотивації трудової діяльності, що ґрунтуються на теоріях справедливості, очікування та потреб. Класифікація методів мотивації.

Змістовий модуль 2. Фінансово-економічні результати роботи автотранспортного підприємства

Тема 7. «Витрати автотранспортного підприємства та собівартість перевезень»

Визначення поняття витрат від різних видів діяльності підприємства. Включення поточних витрат виробництва до собівартості продукції (послуг). Визначення собівартості продукції за різними ознаками. (технологічна, цехова, виробнича, повна, нормативна, планова, фактична)

Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками. Поділ витрат в залежності від виду діяльності витрати на операційні (поточні) і інвестиційні; в залежності від зв'язку з обсягом виробництва – на постійні і змінні. Класифікація витрат по способу обчислення на одиницю продукції на прямі та непрямі витрати; поділ витрат за ступенем однорідності витрати на одноелементні та комплексні.

Структура поточних витрат за групами первинних елементів і тенденції її зміни по окремих видах продукції. Критичний обсяг виробництва продукції («точка беззбитковості»), графічний та аналітичний метода знаходження. Зміна критичного обсягу виробництва продукції під впливом окремих чинників

Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Практичне значення та порядок розробки кошторису виробництва залежно від стадії і форми передбачення, наявності інформаційної бази, розміру підприємства. Собівартість валової, товарної і реалізованої продукції. Витрати на одиницю обсягу товарної продукції.

Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Об'єкти калькулювання і калькуляційні одиниці. Типова номенклатура калькуляційних статей витрат. Методика обчислення окремих статей калькуляції. Особливості калькуляції одиниці продукції, виготовлюваної з комплексної сировини і внаслідок товарообмінної операції (бартеру).

Обґрунтування і вибір стратегії зниження поточних витрат на підприємствах України. Стратегічні напрями регулювання поточних витрат на різногалузевих підприємствах. Групи чинників зниження поточних витрат у розрахунку на одиницю продукції.

Тема 8. «Ціноутворення на автотранспортному підприємстві»

Поняття, роль і функції ціни у ринковій економіці (обліково-аналітична, стимулююча, розподільча та регулююча). Види цін (тарифів) і сфери їх застосування.

Граничні ціни на окремі види продукції. Методи встановлення ціни: собівартість плюс прибуток; забезпечення фіксованої величини прибутку; за рівнем поточних цін (конкуренції); за рівнем попиту тощо. Принципи побудови транспортних тарифів.

Тема 9. «Фінансові результати діяльності автотранспортного підприємства»

Дохід і прибуток як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Прибутковість і дохідність: їх сутність, відмінність між ними; джерела формування прибутку і доходу підприємства. Валовий, операційний, чистий та реінвестований прибуток. Загальноприйнята практика використання прибутку підприємства. Визначення суми прибутку до оподаткування. Зростання прибутковості фірми під впливом дії окремих чинників. Рівень прибутковості підприємств різних галузей економіки України.

Порядок утворення та розподілу прибутку на підприємстві. Фонди цільового призначення, резервний фонд, фонди споживання і накопичення та інші фонди.

Рентабельність як відносний показник ефективності роботи підприємства. Методика обчислення рентабельності: виробничих фондів (виробництва); сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу. Рентабельність обсягу товарної продукції (продажу) та окремих виробів. Динаміка та шляхи підвищення рентабельності на підприємствах різних

галузей економіки України.

Тема 10. «Капіталовкладення на автотранспортному підприємстві»

Сутнісна характеристика інвестицій. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства. Внутрішні та зовнішні джерела інвестування. Розрахунки обсягу потрібних виробничих інвестицій з урахуванням економічної ситуації на ринку і підприємстві (у залежності від очікуваної норми прибутку, ставки банківського відсотку, темпів інфляції, розміру заощаджень). Варіанти можливих економічних ситуацій, що мають враховуватися у процесі визначення необхідного обсягу інвестицій. Обґрунтування конкретних джерел фінансування капітальних вкладень та обчислення необхідного їх обсягу відповідно до можливих варіантів економічної ситуації на ринку і підприємстві.

Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності інвестицій. Основні організаційно-економічні чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень (удосконалення) проектно-кошторисної справи; поліпшення технологічно-відтворювальної структури капітальних вкладень; скорочення тривалості інвестиційного циклу; застосування гнучких економічних методів управління інвестиційними процесами.

Визначення поняття інноваційної діяльності підприємства. Інноваційна спрямованість розвитку господарських систем. Поняття НТП і НТР. Визначення типів інновацій. Та інноваційного процесу. Основні типи інновацій (техніко-технологічні, організаційні, управлінські, соціальні, юридичні, інфраструктурні).

5. Структура курсу

Тижні	Теми занять	Години	Теми СРС, терміни виконання
Заліковий модуль I			
1	Тема 1. «Підприємство, як суб'єкт господарювання»	лекцій – 2 год. практичні заняття – 2 год.	Юридичні акти, що слугують законодавчою базою функціонування підприємства (організація). Господарський кодекс України; основні засади господарської діяльності; суб'єкти господарювання; майнова основа господарювання; господарські зобов'язання; відповідальність за порушення у сфері господарювання. 1 тиждень
2-3	Тема 2. «Основні засоби автотранспортного підприємства»	лекцій – 4 год.; практичні заняття – 4 год.	Економічне і соціальне значення підвищення ефективності відтворення та використання основних засобів підприємства. Система узагальнюючих (фондовіддача, фондомісткість, фондоозброєність, рентабельність основних фондів) та часткових показників (коефіцієнт екстенсивності, інтенсивності, інтегральний коефіцієнт

Тижні	Теми занять	Години	Теми СРС, терміни виконання
			використання основних засобів, коефіцієнт змінності) ефективності використання, фізичного стану (коефіцієнт спрацювання та придатності) та руху основних засобів (коефіцієнт оновлення, вибуття та приросту). 2-3 тиждень
4-5	Тема 3. «Оборотні засоби автотранспортного підприємства»	лекцій – 4 год.; практичні заняття – 4 год.	Основні джерела формування оборотних засобів за рахунок власних та запозичених джерел формування оборотних активів підприємства. 4-5 тиждень
6	Тема 4. «Нематеріальні ресурси підприємства»	лекцій – 2 год. практичні заняття – 2 год.	Права (патенти на право виключного користування об'єктами промислової власності, авторське право, право на користування іншими нематеріальними ресурсами у формі ліцензії тощо). Інші нематеріальні ресурси (ноу-хау, раціоналізаторські пропозиції, найменування місця походження товару, гудвіл фірми). 6 тиждень
7	Тема 5. «Персонал автотранспортного підприємства та мотивація праці»	лекцій – 2 год. практичні заняття – 2 год.	Особливості структури персоналу підприємств та організацій різних типів, розмірів і форм власності. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих галузях та сферах діяльності. 7 тиждень
8	Тема 6. «Оплата праці на автотранспортному підприємстві»	лекцій – 2 год.	Поняття системи мотивації праці. Концептуальні характеристики багатofакторних моделей мотивації трудової діяльності, що ґрунтуються на теоріях справедливості, очікування та потреб. Класифікація методів мотивації. 8 тиждень
8	Контрольна модульна робота	практичні заняття - 2 год.	-
9-11	Тема 7 «Витрати автотранспортного підприємства та собівартість перевезень»	лекцій – 6 год. практичні заняття – 6 год.	Обґрунтування і вибір стратегії зниження поточних витрат на підприємствах України. Стратегічні напрями регулювання поточних витрат на різногалузевих підприємствах. Групи чинників зниження поточних витрат у розрахунку на одиницю продукції. 9-11 тиждень
12	Тема 8. «Ціноутворення на автотранспортному підприємстві»	лекцій – 2 год. практичні заняття – 2 год.	Види цін (тарифів) і сфери їх застосування. 12 тиждень
13-14	Тема 9. «Фінансові результати діяльності автотранспортного підприємства»	лекцій – 4 год.; практичні заняття – 4 год.	Динаміка та шляхи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України. 13-14 тиждень
15-16	Тема 10. «Капіталовкладення на автотранспортному підприємстві»	лекцій – 4 год.; практичні заняття – 2 год.	Визначення поняття інноваційної діяльності підприємства. Інноваційна спрямованість розвитку господарських систем. Поняття НТП і НТР. Визначення типів інновацій. Та

Тижні	Теми занять	Години	Теми СРС, терміни виконання
	у підприємстві»		інноваційного процесу. Основні типи інновацій (техніко-технологічні, організаційні, управлінські, соціальні, юридичні, інфраструктурні) . 15-16 тиждень
16	Контрольна модульна робота	практичні заняття - 2 год.	-

6. Навчальна база (лабораторії, аудиторії)

Навчальна база викладання дисципліни складається з аудиторій 1-5, 1-7 та 2-12 корпусу № 4 (Кривий Ріг, вул. Пушкіна, 44), які обладнано відповідним чином. В аудиторії 1-5 встановлений мультимедійний проектор. Аудиторія 1-7 використовується як потокова аудиторія для проведення лекцій, а аудиторія 2-12 – це комп’ютерний клас кафедри автомобільного транспорту, оснащений сучасним програмним забезпеченням.

7. Освітні технології

Реалізація комплексного підходу до вивчення дисциплін передбачає широке використання в навчальному процесі здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти традиційних освітніх технологій в поєднанні з активними та інтерактивними формами проведення занять. Питома вага занять, що проводяться в інтерактивних формах, складає не менше 50% аудиторних занять.

В рамках вивчення даної дисципліни використовуються:

- мультимедійні освітні технології: інтерактивні лекції (презентації) з використанням програми MS PowerPoint; перегляд відеороликів за окремими пунктами тем занять, використання електронних посібників;
- діалогові технології: проведення проблемних лекцій, організація групових дискусій, використання «мозкового штурму».

8. Політика та процедури академічної поведінки та етики

При вивченні дисципліни «Логістика» викладач повинен дотримуватись вимог Кодексу честі викладача (<http://www.knu.edu.ua/n01matyvna-baza/kodeksy>), а здобувач вищої освіти Кодексу честі студента (<http://www.knu.edu.ua/nopmatyvna-baza/kodeksy>). Крім того, необхідно дотримуватися таких правил:

1. Не спізнюватися на заняття; перед початком заняття вимкнути звук засобів зв'язку (мобільний телефон, смарт-годинник тощо).

2. Не пропускати заняття без поважної причини, у разі відсутності необхідно попередити викладача та опрацювати необхідний матеріал самостійно.

3. Здійснювати попередню підготовку до лекційних та практичних занять згідно з переліком рекомендованої літератури.

4. Згідно з календарним графіком навчального процесу здавати всі види контролю.

5. Брати активну участь в навчальному процесі.

6. Бути терпимими, відвертими і доброзичливими до однокурсників та викладачів, а також відкритими до конструктивної критики з боку робітників навчального закладу.

7. У процесі навчання дотримуватись принципів академічної доброчесності.

9. Розподілення балів та політика нарахування оцінок

Політика оцінювання включає:

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без 3 поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання змістовних модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

У результаті освоєння дисципліни здобувач опановує такі компетентності

Компетентність	Дескриптори – основні ознаки освоєння (показники досягнення результату)	Форми й методи навчання, що сприяють формуванню та розвитку компетентностей
ФК 9. Здатність оцінювати експлуатаційні, техніко-економічні, технологічні, правові, соціальні, та екологічні складові організації перевезень.	ФРН 9. Пояснювати експлуатаційну, техніко-економічну, технологічну, правову, соціальну та екологічну ефективність організації перевезень (РН-19).	Ї навчальна дискусія; Ї проблемні питання; Ї ситуаційні вправи;

Оцінювання рівня знань здобувачів вищої освіти відбувається за результатами засвоєння ними теоретичних знань і практичних навичок, набутих під час навчання. Контроль засвоєння матеріалу має безперервний характер і поділяється на поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здобувачів очної форми навчання з дисципліни здійснюється під час проведення практичних занять у формі опитування, тестування, перевірки домашніх завдань, написання контрольної модульної роботи.

Система поточного контролю знань здобувачів передбачає оцінювання їх знань за трьома основними напрямками:

- перевірка теоретичних знань на основі опитування і тестування;
- перевірка виконання завдань на практичних заняттях;
- перевірка виконання домашніх завдань.

Після завершення вивчення змістового модуля здобувачі очної форми навчання виконують підсумкову контрольну модульну роботу на практичному занятті в письмовій формі. Кожен білет контрольної модульної роботи містить одне теоретичне питання, одну задачу та два тести.

Підсумковий контроль здобувачів заочної форми навчання здійснюється шляхом виконання індивідуального самостійного завдання роботи та екзаменаційна роботи. Завдання для їх виконання містять одне теоретичне питання, одну задачу та два тести.

Загальне поточне оцінювання знань здобувачів складається з підсумку балів, що набрав здобувач за темами дисципліни. Поточне оцінювання знань очної форми навчання здійснюється в межах 100 балів, які виставляються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді прикладних ситуацій, проведення розрахунків для виконання практичних завдань, винесених як для самостійного опрацювання, так і завдань, винесених на розгляд в аудиторію;
- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Система оцінювання знань студентів денної форми навчання з дисципліни

Накопичувальна рейтингова система поточного оцінювання знань студентів
денної форми навчання

Теми змістових модулів		Відвідування лекційних занять	Відвідування практичних занять	ЦДЗ	КМР №1	КМР №2	Σ балів
Змістовий модуль №1	Тема 1. «Підприємство, як суб'єкт господарювання»	0,5	0,5		2		3
	Тема 2. «Основні засоби автотранспортного підприємства»	0,5	0,5	4	2		7
	Тема 3. «Оборотні засоби автотранспортного підприємства»	0,5	0,5	2	2		5
	Тема 4. «Нематеріальні ресурси підприємства»	0,5	0,5		1		2
	Тема 5. «Персонал автотранспортного підприємства та мотивація праці»	0,5	0,5	2	2		5
	Тема 6. «Оплата праці на автотранспортному підприємстві»	0,5	0,5	2	1		4
Змістовий модуль №2	Тема 7 «Витрати автотранспортного підприємства та собівартість перевезень»	0,5	0,5	4		4	9
	Тема 8. «Ціноутворення на автотранспортному підприємстві»	0,5	0,5	2		2	5
	Тема 9. «Фінансові результати діяльності автотранспортного підприємства»	0,5	0,5			2	3
	Тема 10. «Капіталовкладення на автотранспортному підприємстві»	0,5	0,5	4		2	7
Разом балів за видами робіт		5	5	20	10	10	50

Умовою допуску студента до підсумкового контрольного заходу є мінімальна сума балів, які студент повинен набрати під час виконання необхідних видів робіт, передбачених навчальним планом. Якщо студент не набрав мінімальної суми балів, він до складання семестрового контролю не допускається.

При підсумковому контролі *екзамен*, мінімальна сума поточного контролю складає 25 балів.

Розподіл балів для оцінювання знань здобувачів очної форми навчання (максимальна кількість балів)

Змістовий модуль 1										Екзаменаційна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
3	7	5	2	5	4	9	5	3	7	50	100
50%										50%	100%

Примітки. T1, T2 ... T6 – теми змістового модуля.

Контрольна модульна робота проводиться викладачем практичних занять в аудиторний час у письмовій формі.

Критерії оцінки контрольно-модульної роботи здобувачів очної форми навчання.

Шкала та критерії оцінювання завдань контрольних модульних робіт

Завдання	Контрольна модульна робота №1, максимальна кількість балів	Контрольна модульна робота №2, максимальна кількість балів
Теоретичне завдання №1	1,5	1,5
Теоретичне завдання №2	1,5	1,5
Задача №1	6	6
Тестові завдання	0,5	0,5
Тестові завдання	0,5	0,5
Разом	10	10

Поточне оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання здійснюється в межах 50 балів, які виставляються викладачем за виконання індивідуальної домашньої роботи. Загалом за вірне і своєчасне виконання усіх завдань контрольної роботи кожен здобувач отримує 50 балів, які за завданнями з урахуванням якості роботи та її захисту.

Якість виконання та захист ІДЗ оцінюється за такою структурою, (%): підготовка - 30, захист - 20. При цьому використовують такі критерії оцінювання: своєчасність, якість і складність виконання роботи. Завдання на ІДЗ видаються під час настановної сесії, а захист відбувається під час проведення консультації перед екзаменом.

Умовою допуску здобувача заочної форми навчання до підсумкового контрольного заходу (залікової роботи) є отримання ним мінімальної суми балів за поточну успішність, яка рішенням автомобільної ккафедри визначена на рівні 30 балів. При недотриманні даної вимоги здобувач не допускається до екзамену.

Семестровий контроль у формі екзамена проводиться в письмовій формі для здобувачів заочної форми навчання. Білет складається з одного теоретичного питання, однієї практичної задачі та двох тестів.

Критерії оцінки екзаменаційної роботи здобувачів денної та заочної форм навчання

№ п/п	Завдання	Максимальна кількість балів
1	Теоретичне завдання	15
2	Практичне завдання	25
3	Тест №1	10
4	Тест №2	10
Разом		50

Загальна система рейтингових балів здобувачів денної та заочної форм навчання

Вид роботи	Максимальна кількість балів
<i>Всього поточне оцінювання знань</i>	50
<i>Екзамен</i>	50
<i>Разом</i>	100

Шкала та критерії оцінювання екзаменаційних завдань

Рівень знань	Оцінка за 50-бальною шкалою	Критерії оцінювання екзаменаційного завдання
Відмінний	Теорія 20, тест 10, задача 20	<i>При відповіді на теоретичне завдання:</i> відповідь є правильною з повним, аргументованим обґрунтуванням. <i>При розв'язанні практичного завдання:</i> представлено правильний алгоритм розв'язання, розрахунки здійснено без математичних помилок, результати розв'язання супроводжуються аргументованими висновками.
Добрий	Теорія 15, тест 7, задача 15	<i>При відповіді на теоретичне завдання:</i> відповідь є правильною, але не обґрунтована. <i>При розв'язанні практичного завдання:</i> представлено правильний алгоритм розв'язання, обґрунтовану відповідь, але мають місце незначні математичні помилки.
Задовільний	Теорія 10, тест 5, задача 10	<i>При відповіді на теоретичне завдання:</i> відповідь не правильна. <i>При розв'язанні практичного завдання:</i> часткове розв'язання завдання, наявність помилок у розрахунках або при вірному розв'язанні відсутня оцінка отриманих результатів.
Незадовільний	Менше 25	<i>При відповіді на теоретичні завдання:</i> ні на один тест не дано правильної відповіді. <i>При розв'язанні практичного завдання:</i> розв'язання відсутнє або проведене принципово невірно.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання екзаменаційних завдань. Загальна максимальна оцінка не має перевищувати 100 балів.

10. Порядок визначення підсумкової оцінки за семестр

Порядок підсумкового оцінювання відбувається у відповідності з Положенням про порядок оцінювання знань студентів КНУ (25.11.2014 р.).

Шкала підсумкового оцінювання знань здобувачів

100-бальна система оцінювання	Оцінка ECTS	Національна шкала успішності	
		Екзамен (чотирирівнева)	Залік (дворівнева)
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
71-89	C		
61-70	D	Задовільно	
50-60	E		
30-49	FX (з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
0-29	X (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)		

11. Зразок екзаменаційного білету

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

Теоретичні питання:

Структура персоналу автотранспортного підприємства

Вирішити задачу:

Два роки і п'ять місяців тому підприємство придбало та ввело у дію обладнання початковою вартістю 155 тис. грн. Норма амортизаційних відрахувань, встановлена для цього об'єкту дорівнює 12%. Визначити залишкову вартість діючого обладнання з урахуванням його зносу.

Тестові завдання:

1. Фізичне зношування основних засобів можна визначити як:
  - a) втрата основними засобів своїх споживчих властивостей;
  - b) списання основних засобів за ліквідаційною вартістю;
  - c) втрата основними засобів початкових властивостей у результаті появи новіших;
  - d) заміна старих основних засобів новими.

3. Яка з наведених відповідей правильна:
  - a) незавершене виробництво входить до складу оборотних засобів;
  - b) незавершене виробництво входить до складу фондів обігу;
  - c) незавершене виробництво входить до складу оборотних засобів.
  - d) незавершене виробництво входить до складу основних засобів.

12. Типові контрольні завдання, необхідні для оцінювання знань, умінь, навичок у процесі освоєння ОПП

КОНТРОЛЬНА МОДУЛЬНА РОБОТА №

Теоретичні питання:

1. Класифікація персоналу.
2. Ремонт, модернізація та заміна основних засобів.

Вирішити задачу:

Визначити показники ефективності використання основних засобів підприємства якщо відомо, що їх середньорічна вартість становить 29500 тис. грн., чисельність промислово-виробничого персоналу - 179 осіб, обсяг випущеної за рік продукції - 102000 тис. грн., а її собівартість – 91110 тис. грн.

Тестові завдання:

1. На норматив оборотних коштів у незавершеному виробництві не впливає:

- a) прибуток від реалізації одиниці продукції;
- b) тривалість виробничого циклу;
- c) вартість сировини і основних матеріалів;
- d) норма запасу готової продукції.

2. Первісна вартість основних засобів - це:

- a) ринкова вартість на момент оцінки;
- b) фактична вартість на момент придбання і взяття на баланс;
- c) вартість основних засобів після їх переоцінки;
- d) початкова вартість основних засобів, що вибувають з експлуатації.

Питання для підготовки до контролю знань з дисципліни «**Основи економіки транспорту**»

Змістовий модуль 1. «Ресурси підприємства»

- 1. Загальна характеристика підприємств.
- 2. Основні положення закону України «Про підприємства».
- 3. Структура управління підприємством.
- 4. Зовнішнє середовище господарювання.
- 5. Поняття про ресурси.
- 6. Класифікація персоналу.
- 7. Структура персоналу.
- 8. Облік та оцінка трудового потенціалу підприємства.
- 9. Методика визначення чисельності окремих категорій персоналу.
- 10. Продуктивність праці: сутність, показники та методи її вимірювання.
- 11. Фактори зміни і зростання продуктивності праці.
- 12. Шляхи підвищення продуктивності праці на підприємстві.
- 13. Поняття, склад і структура основних засобів.
- 14. Облік і оцінка основних засобів.
- 15. Спрацювання та амортизація основних засобів.
- 16. Методи нарахування амортизації.
- 17. Відтворення основних засобів.
- 18. Джерела фінансування основних засобів.
- 19. Ремонт, модернізація та заміна основних засобів.
- 20. Показники технологічного стану основних засобів.
- 21. Показники ефективності використання основних засобів дів.
- 22. Показники фізичного стану та оновлення основних засобів.
- 23. Виробнича потужність підприємства.
- 24. Шляхи поліпшення використання основних засобів.

25. Поняття оборотних засобів.
26. Склад, структура оборотних засобів.
27. Визначення, складові елементи оборотних засобів.
28. Нормування та обчислення оборотних засобів підприємств
29. Відтворення оборотних засобів.
30. Джерела формування оборотних засобів.
31. Показники використання оборотних засобів.
32. Шляхи прискорення оборотності оборотних засобів.
33. Поняття і види нематеріальних ресурсів.
34. Нематеріальні активи підприємства і їх характеристика.
35. Реалізація права власності на нематеріальні ресурси.
36. Оцінка і амортизація нематеріальних активів.
37. Поняття системи оплати праці.
38. Державне регулювання оплати праці.
39. Організація оплати праці на підприємстві.
40. Форми та системи оплати праці на підприємстві.
41. Мотивація трудової діяльності та її вплив на результативність роботи підприємства.

Змістовий модуль 2. Оцінка виробничо-господарської діяльності підприємства

1. Виробнича потужність підприємства та її види.
2. Розрахунок величини виробничої потужності.
3. Підвищення ефективності використання виробничої потужності.
4. Поняття та показники виробничої програми підприємства.
5. Нормативна база формування виробничої програми.
6. Підвищення ефективності виробництва.
7. Якість продукції та показники її оцінювання.
8. Методи оцінювання конкурентоспроможності продукції підприємства.
9. Поняття, склад та класифікація одноразових витрат.
10. Структура капітальних вкладень.
11. Методи визначення необхідного обсягу капітальних вкладень.
12. Шляхи найефективнішого використання одноразових витрат.
13. Загальна характеристика витрат підприємства.
14. Поняття, склад і види собівартості продукції.
15. Класифікація витрат.
16. Структура собівартості за економічними елементами.
17. Структура собівартості за статтями калькуляції.
18. Методи калькулювання собівартості продукції.
19. Способи розподілу непрямих затрат при калькулюванні.
20. Показники собівартості продукції.
21. Вплив факторів на зниження собівартості продукції.
22. Шляхи зниження поточних витрат на підприємстві.
23. Класифікація і види цін.

24. Формування доходу підприємств.
25. Механізм формування прибутку.
26. Механізм розподілу прибутку.
27. Розрахунки показників рентабельності.
28. Суть та значення ефективності діяльності підприємства.
29. Вимірювання ефективності діяльності підприємства.
30. Резерви та шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства.
31. Характеристика інвестиційної діяльності.
32. Оцінка інвестиційних проектів.
33. Шляхи найефективнішого використання одноразових витрат.
34. Поняття інноваційної діяльності підприємства.
35. Класифікація інновацій.

13. Літературні джерела

№ з/п	Назва підручника (посібника), автор, видавництво, рік видання	Наявність примірників у паперовому/електронному вигляді
1	2	3
Навчально-методична література		
1	Конспект лекцій з дисципліни „ <i>Основи економіки транспорту</i> ” для студентів спеціальності 275 Транспортні технології денної та заочної форм навчання / Укл. к.е.н. доцент О.С.Максимова – Кривий Ріг. – КНУ. - 2019.– 174 с.	+/+
2	Методичні рекомендації з підготовки та виконання практичних завдань з дисципліни „ <i>Основи економіки транспорту</i> ” для студентів спеціальності 275 Транспортні технології денної та заочної форм навчання / Укл. к.е.н. доцент О.С.Максимова – Кривий Ріг. – КНУ. - 2019. – 18 с.	+/+
3	Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни „ <i>Основи економіки транспорту</i> ” для студентів спеціальності 275 Транспортні технології денної та заочної форм навчання / Укл. к.е.н. доцент О.С.Максимова – Кривий Ріг. – КНУ. – 2019. – 25 с.	+/+
Основна література:		
1.	Господарський кодекс України: документ 436-IV, станом на 02.04.2020 р., підстава - 240-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15	-/+
2.	Податковий кодекс України: Документ 2755-VI, станом на 02.04.2020 р., підстава – 540-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17	-/+
3.	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник / Бондар Н.М. - К.: Видавництво А.С.К.;	+/+
4.	Мельник Л.Г. Економіка підприємства: Конспект лекцій: Навч. Посіб / Мельник Л.Г., Корінцева О.І. – Суми: ВТД „Університетська книга”;	+/+
5.	Пелих А.С. Экономика предприятия: 100 экзаменационных ответов [Экспресс-справочник для студентов ВУЗов.] / Пелих А.С. - М.: ИКЦ «МарТ», Ростов-на-Дону : Издательский центр «МарТ»;	+/+
6.	Рижиков В.С. Економіка підприємства. Навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Рижиков В.С., Панков В.А., Ровенська В.В., Підгора Є.О. – К.: Видавничий дім "Слово";	+/+
7.	Сідун В.А. Економіка підприємства: Навч. пос. / Сідун В.А., Пономарьов Ю.В. – К.: Центр навчальної літератури;	+/+

